

VENÄJÄNAJOKOIRAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA

Sisällys:

1. Yhteenveto
2. Rodun tausta
3. Järjestöorganisaatio ja sen historia
4. NYKYTILANNE
 - 4.1 Populaation koko ja rakenne
 - 4.2 Luonne
 - 4.3 Käyttöominaisuudet
 - 4.4 Terveys
 - 4.4.1 Suomessa rodulla todetut merkittävät sairaudet
 - 4.5 Ulkomuoto
5. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOIMINTASUUNNITELMA
 - 5.1 Visio
 - 5.2 Populaation kokonaistila ja rakenne
 - 5.3 Luonne
 - 5.4 Käyttöominaisuudet
 - 5.5 Terveys
 - 5.6 Ulkomuoto
 - 5.7 Uhat ja mahdollisuudet
 - 5.8 Varautuminen ongelmiin
 - 5.9 Toimintasuunnitelma JTO:n toteuttamiseksi
- 6.0 Suunnitelman toteutumisen seuranta
- 7.0 Liitteet
- 8.0 Lähteet

1. Yhteenveto

Tässä venäjänajokoiran jalostuksen tavoiteohjelmassa (JTO) kerrotaan lyhyesti venäjänajokoiran alkuperästä ja tulosta Suomeen, sekä luodaan katsaus rodun tämän hetkiseen tilanteeseen. Tärkeintä on se, että tässä ohjelmassa kerrotaan niistä tavoitteista, joihin rodunjaloituksessa pyritään, sekä niistä keinoista, joilla tavoite pyritään saavuttamaan.

Jalostuksen tavoiteohjelma antaa tietoa koiranomistajille, kasvattajille sekä koiran hankkimista suunnitteleville.

Venäjänajokoira on metsästyskoira, jolla jäniksen ja ketun ajon lisäksi on perinnöllisiä taipumuksia myös supin ja ilveksen sekä jopa suden ja karhun metsästykseen. Venäjänajokoiralle on tyypillistä vauhdikas, laukaten tapahtuva ja nopeasti tulokseen johtava haku sekä kuuluva ja soinnikas haukku. Näitä pyritään jalostuksella vaalimaan ja vahvistamaan. Lisäksi kiinnitetään huomiota sitkeyteen ja ajokykyyn.

Eriyisenä uhkana rodulla on vähäinen koiramäärä ja takavuosien runsaasta sukusiitoksesta johtuva geenipoolin kapeus. Sukusiitosastetta on kuitenkin pystytty viime vuosina alentamaan, koska käytössä on ollut lisääntyvässä määrin viererassukuisia tuontikoiria. Tällä linjalla pyritään jatkamaan. Näin turvataan myös rodun terveys.

Rodun suosio on viime vuosina lähtenyt lupaavaan nousuun. Venäjänajokoiria rekisteröidään nykyisin yli 100 vuodessa. Myönteisen kehityksen jatkumisen edellytys on se, että perinnölliset sairaudet saadaan pidettyä

kurissa, ja että rodun luonne ja käyttöominaisuudet saadaan vakiinnutettua hyvälle tasolle. Tästä jalostuksen tavoiteohjelmasta löytyvät ne keinot, joilla tähän pyritään.

2. Rodun tausta

Nykyisen venäjänajokoiran pohjana ovat muinaisvenäjällä ammattimetsästyksessä käytetyt "vysel"-rotuiset koirat, joista löytyy tietoja vanhoista Novgorodin tuohikirjoista 1400-luvulta. Kielentutkijat ovat yksimielisiä siitä, että sana "vysel" on johdettu sanasta "vyt", joka tarkoittaa ulvoa. Todennäköisesti ulvomistaipumus on ollut tyypillistä jo sen ajan koirille kuten nykyisillekin, koska nimikin siihen viittaa.

Nykyisen Liettuan alueelta, mikä silloin oli Länsi-Venäjää, löytyy tietoja "vysel"-koirasta vuodelta 1529. Virallisesti Liettuassa käytettiin rodun nimenä vuonna 1588 "jänis ja petojen vysel". Tämä viittaa epäilemättä siihen, että kyseistä koiraa käytettiin myös petojen metsästyksessä.

Tsaarit metsästelivät paikallisten "vysel" koirien avulla 1500-luvulla myös kehittymässä olevalla Itä-Venäjän alueella. Täällä näitä koiria kutsuttiin ajokoiriksi (gonzaja). Entinen nimi oli jäänyt pois käytöstä, mutta sitä käytettiin hieman muunneltuna puhuttaessa uroskoirasta "vyslets". Narttua alettiin sanoa nimellä "vyslovka" kuitenkin vasta 1700-luvulla. Koiranhoitajia kutsuttiin nimellä "vysljatnik".

Edellä mainitut viittaukset vahvistavat, että rotu on alkuperältään venäläinen rotu. Rodun aikaisemmasta kehityksestä ei kuitenkaan ole löydetty varmaa tietoa. Mikä vaikutus oli esimerkiksi venäjää ajanjaksolla 1240-1480 hallinneiden tataarien koirilla on vain arvailujen varassa.

Keisari Pietari I Suuren hallintokaudella (1682-1725) yleistyi varakkaiden keskuudessa peurojen metsästys. Tähän tarkoitukseen tuotiin Länsi-Euroopasta englantilaisia ja ranskalaisia ajokoiria. Kirjallisuudesta löytyy maininta esimerkiksi keisari Pietari II koiratarhasta, jossa oli 241 koiraa. Niistä 50 oli rodultaan ranskalaisia. Suuria metsästyksen ja koirankasvatuksen harrastajia olivat myös keisarinnat Anna Ivanovna ja Elisabet Petrovna. Heidän aikakautenaan maa saksalaistui ja vuorovaikutus Saksan kanssa oli hyvin vilkasta. Venäläisten upseerien sotamatkat Eurooppaan lisäsivät ajokoirien tuontia. Erityisesti saksalaisia koiria tuotiin runsaasti. Luonnollisesti tuodut koirat risteytyivät paikallisten ajokoirien kanssa ja vaikuttivat kannan muodostumiseen jatkossa.

Myöhemmin kantaa kehitettiin järjestelmällisemmin. 1800-luvulla venäjänajokoira alettiin risteyttää eri suhteissa länsimaisten ajokoirien, eniten englantilaisten ja puolalaisten, kanssa. Tästä eteenpäin metsästäjät alkoivat luokitella ajokoiria sen paikkakunnan mukaan, mistä ne olivat kotoisin: Kostroomasta, Jaroslavista tai jostakin muualta. Erilaisista risteytyksistä johtuen eri paikkakuntien koirat yleensä poikkesivat melkoisesti toisistaan. Yhtenäisemmin ja laajemmalla pohjalla alettiin kehittää vanhaa venäläistä ajokoiraa, sekä englantilais-venäläistä ja puolalais-venäläistä risteytettyä ajokoiraa.

Nykyisen venäjänajokoiran kehittäminen voidaan katsoa alkaneeksi vasta vuonna 1850. Samanaikaisesti perustettiin metsästysliittoja, metsästyslehtiä ja aloitettiin säännölliset näyttelyt. Tämä kaikki edisti huomattavasti venäjänajokoiran kehitystyötä. Suurena vaikuttajana kehitystyössä oli Nikolai Kushenskyi (1850-1915). Hän julkaisi kirjoja ja lehtiartikkeleita, joissa hän käsitteli ajokoiralla metsästämistä sekä venäjänajokoiran ominaisuuksia ja kehittämistä. Kushenskyi oli sitä mieltä, että hänen aikanaan ei enää ollut täysirotuaisia vanhoja ajokoiria. Parhaiten hänen mukaansa oli säilynyt kostrooman ajokoiria. Niitäkin oli vain muutamilla kasvattajilla hänen lisäkseen.

Kushenskyi oli perustanut vuonna 1870 Tverin alueelle kostrooma-rotuisten ajokoirien tarhan. Se antoi erittäin hyvän pohjan 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun kuuluisille koiraryhmille, esimerkiksi Alekseijevin, Belousovin, Shuvyhin, Komynin ja Romeikkon koirille. Valitettavasti Kushenskyi lopetti työt koirien kehittämiseksi vuonna 1910. Venäjänajokoiran suurvaikuttajat arvostivat Kushenskyin jalostamaa kantaa sekä ulkomuodon että käyttöominaisuuksien perusteella. Mutta sitä hänen mielipidettään venäjänajokoiran juurista, että venäjänajokoiria on lähtöisin Kostroomasta, eivät kaikki kannattaneet. Vahvempi mielipide oli se, että Kostrooman ajokoiria, vanha venäläinen, venäläinen suoraan ajava ja monet muut olivat kaikki yhtä lailla venäjänajokoiran perustaa.

Vuonna 1895 julkaistiin ensimmäinen standardi venäjänajokoiran ominaisuuksista. Tästä eteenpäin rodun kehittämiseksi päätettiin järjestää säännöllisesti käyttökokeita. Ensimmäinen koe Venäjällä tapahtui vuonna 1901 Moskovassa Aleksanteri II -nimisessä metsästysseurassa. Vuoteen 1917 mennessä kokeita oli järjestetty seitsemän kertaa. Kokeet järjestettiin koirajoukolle, joten ne eivät oikein palvelleet yksin työskentelevän koiran kehittämistä.

Vuoden 1917 vallankumous ja sen jälkeinen kansalaissota tuhosivat myös venäjänajokoiran kehittämistyön tulokset lähes kokonaan. Kehittämistyö täytyi käynnistää uudelleen hyvin vähäisellä materiaalilla. Suurena vaikuttajana näinä vaikeina vuosina oli Nikolai Pahomov (1890-1978). Hän on ansainnut kunniamaininnan työstään kahden rodun, venäjänajokoiran ja englantilais-venäläisen ajokoiran kehittäjänä. Pahomov oli yleisvenäläisen kennelmiesten kokouksen järjestäjänä vuonna 1925. Kokous hyväksyi viisi paikallista ajokoirarotua, mutta näistä vain kolmelle (venäjänajokoira, englantilais-venäläinen ajokoira ja puolalais-venäläinen ajokoira) hyväksyttiin standardit. Kahdesta muusta ajokoirarodusta julkaistiin ainoastaan tiedot, koska edellisissä näyttelyissä näistä kahdesta rodusta ei ollut ollut niiden tyyppillisiä jälkeläisiä.

Sama kokous vahvisti Pahomovin esittämät ajokokeiden säännöt erikseen joukolle, parille ja yhdelle koiralle. Vuodesta 1926 käyttökokeita alettiin järjestää säännöllisesti eri puolilla Venäjällä. Kennelmiesten kokouksessa Moskovassa vuonna 1939 uusittiin englantilais-venäläisen ajokoiran ja venäjänajokoiran standardit. Puolalais-venäläinen ajokoira, harlekina ja brudastoi -rodut hylättiin kokonaan pois, koska niitä ei ollut enää olemassa.

Vuonna 1950 alettiin poliittisista syistä ja ulkomaalaisvastaisen propagandan vuoksi tutkia myös koirapolitiikkaa. Sen seurauksena englantilais-venäläisen ajokoiran nimi piti vaihtaa "russkaja pegajaksi", mikä suomennettuna on "venäjän täplikäs". Pahomov oli jyrkästi tätä muutosta vastaan, riitautui yleisvenäläisen kennelliiton neuvoston kanssa ja joutui sen seurauksena lopullisesti lopettamaan työn koirien kehittämiseksi.

Vuonna 1954 ajokoirat saivat uudet standardit, mitkä olivat huomattavasti huonommat kuin Pahomovin vuonna 1939 esittämät. Tästä lähtien standardia muutettiin useasti vuoteen 1994 saakka. Vuoden 1994 standardi on pienin muutoksin voimassa vielä nykyisinkin.

Suomeen venäjänajokoiria tuotiin ensimmäisen kerran 1800-luvun lopulla. Tällä koiria kutsuttiin kostroomankoiriksi. Nimitys johtui varmasti koirien alkuperästä. Näillä koirilla oli hyvät metsästysominaisuudet: ne olivat sitkeitä työskentelemään, niillä oli voimakkaat monisointuiset äänet ja ne olivat kyllin rohkeita ajamaan myös sutta. Koiria tuotiinkin maahan lähinnä suden metsästystä varten. Muutamassa vuosikymmenessä vähäinen kanta kuitenkin sekoittui muihin rotuihin ja katosi lopullisesti sotavuosien aikana.

Venäjänajokoiran uusi tuleminen tapahtui 1970-luvulla, jonka jälkeen kanta on alkanut vakiintua. Nykyiset omistajat arvostavat erityisesti venäjänajokoiran monipuolisuutta metsästyksessä ja sopeutuvuutta erilaisiin oloihin, myös kaupunkiin.

3. Järjestöorganisaatio jäsen historia

Suomalaiset rodun harrastajat perustivat venäjänajokoirayhdistyksen vuonna 1999 tarkoituksenaan edistää venäjänajokoiran jalostusta ja tunnettuisuutta. Yhdistyksen jäsenmäärä on kasvanut yhdessä lisääntyneiden rekisteröintien kanssa. Vuonna 2005 yhdistyksessä oli 244 jäsentä.

Yhdistyksen asioita hoitaa hallitus, johon kuuluu vuosikokouksessa vuodeksi valittu puheenjohtaja ja kahdeksi vuodeksi valitut kuusi varsinaista jäsentä sekä kuusi henkilökohtaista varajäsentä.

Jalostustoimikuntaan kuuluu jalostusneuvoja ja kolme jäsentä. Sen tehtävänä on antaa jäsenistölle neuvontaa kaikissa jalostukseen liittyvissä asioissa ja vastata jalostuksen päämäärien mukaisesta toiminnasta yhdessä hallituksen kanssa. Pyyntöistä jalostusneuvoja antaa suosituksia yhdistelmistä. Koiranomistajat kuitenkin viime kädessä vastaavat toteutetuista yhdistelmistä ja tuloksista.

4. Nykytilanne

4.1 Populaation koko ja rakenne

Suomessa on rekisteröity vuodesta 1978 lähtien noin 1900 venäjänajokoira. Viime vuosina rekisteröintimäärä on ollut yli sata koira vuodessa. Elossa oleva kanta lienee tällä hetkellä (v.2005) noin 500 koira.

Suomessa oleva venäjänajokoirakanta on kehittynyt viidestä tuontikoirasta. Yksi niistä oli kantavana tuotu narttu, joka synnytti viisi pentua. Kymmenisen vuotta edettiin näitä koiria keskenään parittaen. Tämä liian vähäinen koiramäärä johti sukulaisuuden voimakkaaseen kasvuun niin, että voitiin puhua "pullonkaulailmiöstä". Tilannetta on saatu huomattavasti korjattua 1990-luvulta lähtien lisääntyneiden tuontikoirien avulla. Nyt (2005) tilanne näyttää kohtalaisen hyvältä, mutta vain hetkellisesti, sillä kanta vaatii jatkuvaa täydennystä rodun kotimaasta.

Kantakoirat ja niiden ensimmäisen polven jälkeläiset, sekä kantakoirien esiintymät koko kannassa.

Koiran nimi	Suorat jälkeläiset	Esiintymät koko kannassa
Zatvai 2102Q/79	48	1218
Dunai 22990G/78	8	1248
Kalina NL-011	8	1248
Diana 2337N/81	29	1248
Zigrai 2338P/81	83	1217
Pentue jonka emä Diana 2337N/81 ja isänä venäläinen uros Signal NL506		
Aljo Ruski SF08022N/83	0	0
Aljo Signal SF08021M/83	39	60
Aljo Chaika SF08025R/83	13	1008
Aljo Dina SF08023P/83	27	115
Aljo Zorka SF08024Q/83	6	754

Taulukko kuvaa kantakoirien suurta merkitystä vielä nykyisessäkin kannassa. Pahimmillaan joidenkin koirien suvussa esiintyy sama koira jopa 20 kertaa yhdeksän sukupolven mukaan laskettuna.

Tuontikoirat ja niiden jälkeläiset 1990 luvulla

Koiran nimi	Suorat jälkeläiset	Esiintymät koko kannassa
Leks 40504/90	26	557
Niko 7459/92U	50	271
Juri 7460/92	11	36
Zapevka ER2491/95	5	227
Zagrai ER24714/95	14	142
Zagraiga ER24566/95	18	18

Edellä mainittujen koirien vaikutus tulee jäämään kohtuullisemmaksi, sillä 2000-luvun alussa Suomeen on tuotu useita vieraista suvuista olevia koiria.

Sukusiitosprosentin kehitys välillä 2000 - 2005

v. 2000	v. 2001	v. 2002	v. 2003	v. 2004	v. 2005
9,83%	8,02%	3,24%	7,02%	4,22%	2,44%

Suunta on ollut oikea lukuunottamatta vuotta 2003, jolloin muutaman pentueen erittäin korkea sukusiitosprosentti korotti kokonaisuutta. Jatkossa yksittäisen pentueen sukusiitosprosentin ylärajana pidetään enintään 6.25% ja rodun yhteinen vuosittainen tavoite on enintään 3%. Niissä yhdistelmissä, joissa lähisuvussa on vakavia perinnöllisiä sairauksia, suositellaan, ettei sukulaisuutta olisi lainkaan.

4.2. Luonne

Pääosin venäjänajokoirien luonnetta voidaan pitää erittäin hyvänä. Näyttelyarvosteluissa luonteesta onkin annettu "ykkönen" harvoja poikkeuksia lukuunottamatta. Koirat eivät ole tapahaukkujia, tulevat hyvin toimeen muiden koirien kanssa ja ovat taitavia lasten kanssa. Vihaisuutta muita koiria kohtaan tai liiallista vartiointitaijumusta omalla reviirillä on esiintynyt vain harvoissa tapauksissa ja nekin ovat olleet samasta uroksesta polveutuvilla koirilla. Huomioimalla periytymisreitti jalostusvalinnoissa on vihaisuudesta päästy lähes kokonaan eroon. Lieväasteista arkuutta on esiintynyt harvoissa tapauksissa nuorilla koirilla, erityisesti nartuilla. Useimmiten arkuus katoaa parissa vuodessa mikäli koiran käsittely on hyvä. Aikuisilla koirilla arkuuden esiintyminen onkin harvinaista. Ilmiössä lieneekin kyse koiran puutteellisesta totuttamisesta ääniin ja ympäristöön pentuaiässä, tai liian kovakouraisesta käsittelystä.

4.3 Käyttöominaisuudet

Venäjänajokoiran ominaisuudet monipuolisena riistakoirana ovat säilyneet hyvin. Pentuna ne ovat kiinnostuneita lähes kaikesta riistasta ja suuntautuvat myöhemmin yleensä jänikselle, ketulle ja supille. Myös villisika, ilves ja karhu ovat haluttua riistaa useimmille koirille. Susikannan lisääntytyä on päästy myös käytännössä testaamaan koirien sudenajohaluja. Niitä löytyy ehkä 20 prosentilla koirista.

Jäniksen- ja ketunajotaijumuksen selvittämiseksi venäjänajokoirat ovat voineet osallistua ajokokeisiin muiden suurten ajokoirien säännöllä ja samoissa kokeissa. Koetulokset ovat olleet, kannan koko huomioiden, vertailukelpoisia muiden suurten ajokokoirien saavutuksiin sekä määrällisesti että tulostasoltaan. Koetulosten arvioinnissa tulisi kuitenkin noudattaa kriittisyyttä, sillä kaikille suurille ajokoirille vahvistetut koesäännöt eivät välttämättä sovellu kovin hyvin nopealiikkeisen venäjänajokoiran arvostelemiseen.

Nykyisillä koesäännöillä kilpaileminen johtaa hitaiden ja herkkien koirien suosimiseen jalostuksessa ja voi siten muokata kantaa jo muutaman sukupolven aikana suuntaan joka ei ole rodulle tyypillistä. Jalostuksen tavoitteena on kuitenkin säilyttää ja parantaa niitä metsästysominaisuuksia, jotka ovat olleet rodulle ominaisia jo vuosisatojen ajan.

Venäjänajokoirien koe käynnit vuosina 1991-2004. Tiedot kerätty Suomen Ajokoirajärjestön julkaisemista vuosikirjoista.

Vuosi	Koelaji	Osallistuneet koirat	Koekäyntien määrä	Tulokset
1991	Jäniskoe	5	9	1x3 palkinto
1991	Kettukoe	1	4	1x1 p.
1992	Jäniskoe	2	4	1x2 p.
1992	Kettukoe	2	3	2x1 p.
1993	Jäniskoe	2	3	1x1 p. 2x3 p.
1993	Kettukoe	3	4	1x3 p.
1994	Jäniskoe	5	7	1x1 p. 2x3 p.
1994	Kettukoe	3	6	1x3 p.
1995	Jäniskoe	3	5	3x1 p. 2x2 p.
1995	Kettukoe	1	2	1x1 p.
1996	Jäniskoe	5	8	3x1 p. 1x2 p. 1x3 p.
1996	Kettukoe	2	2	1x2 p.
1997	Jäniskoe	5	9	1x1 p. 1x2 p. 3x3 p.
1997	Kettukoe	2	2	1x2 p.
1998	Jäniskoe	7	14	5x1 p. 1x2 p. 3x3 p.
1998	Kettukoe	2	2	1x2 p.
1999	Jäniskoe	8	14	6x1 p. 2x2 p. 1x3 p.
2000	Jäniskoe	14	29	6x1 p. 4x2 p. 3x3 p.
2001	Jäniskoe	18	25	5x1 p. 2x2 p. 7x3 p.
2001	Kettukoe	2	2	1x2 p.
2002	Jäniskoe	9	13	1x1 p. 3x2 p.
2002	Kettukoe	2	2	1x1 p. 1x3 p.

2003	Jäniskoe	10	24	3x1 p. 1x2 p. 5x3 p.
2003	Kettukoe	1	2	1x1 p.
2004	Jäniskoe	17	37	6x1 p. 4x2 p. 4x3 p.
2004	Kettukoe	1	1	1x1 p.

Jänismestaruuskoe venäjänajokoirille on järjestetty vuodesta 1999 lähtien.

	Voittaja	Paikkakunta	Tulos
1999	Itärajan Raisa	Haapavesi	96,75 p.
2000	Korkatin Anjuska	Kurikka	85,96 p.
2001	Korkatin Ataman	Kurikka	88,17 p.
2002	Bravon Aro	Kurikka	80,25 p.
2003	Bravon Kalasnikov	Urainen	69,87 p.
2004	Bravon Sentti	Sonkajärvi	82,54 p.
2005	Bravon Itu	Lapua	95,0 p.

Vuodesta 2005 lähtien voittajalle myönnetään Jänismestarin virallinen titteli.

4.4 Terveys

Venäjänajokoiran historia Suomessa on lyhyt ja rotu on lukumäärältään niin pieni, ettei sen sairauksista ole ehditty saamaan eläinlääkärin tutkimuksiin perustuvaa tietoa kovinkaan kattavasti. Se, mitä tiedetään, perustuu useimmissa tapauksissa koiranomistajien kuvauksiin tapahtuneesta.

Voimakkaasti sukusiitetyissä koirissa on esiintynyt muita koiria enemmän erilaisia lisääntymiseen liittyviä ongelmia. Koko kantaan suhteutettuna tapauksia ei ole paljon, mutta ne ovat keskittyneet korkean sukusiitosasteen omaaviin koiriin. Sukusiitosasteen purkamisen seuraavissa sukupolvissa on vastaavasti häivyttänyt ongelmia nopeasti.

Yleisin ongelma rodulla on ollut laikullinen epänormaali karvanlähtö. Sitä on monesti hoidettu ihosairautena lääkityksellä saamatta kuitenkaan pitkäaikaista paranemista aikaan. Usein tilanne on korjaantunut kuitenkin pelkällä ruokavalion muutoksella. Lisäämällä päivittäiseen ruokavalioon rasvaista lihaa on karvapeite kasvanut muutamassa viikossa ennalleen. Paraneminen on ollut pysyvää, mikäli parannettua ruokavaliota on jatkettu. Vanhaan kuivaruokintaan palaaminen on vastaavasti tuonut ongelman nopeasti takaisin. Edellä mainittu ilmiö vahvistaa käsitystä siitä, ettei venäjänajokoira saa, ainakaan kaikista, kuivarehuista tarvitsemiaan ravintoaineita, vaan se tarvitsee myös joko lihaa tai kalaa.

Muutamissa tapauksissa iho-ongelmat on testaamalla todettu allergiasta johtuviksi. Tällöin allergisoivat tekijät poistamalla on saatu paraneminen aikaan.

Yleensä ottaen rotu on ollut kuitenkin terve ja pitkäikäinen. Useimmat koirat toimivat metsästyskoirina yli kymmenvuotiaiksi ja käyvät elämänsä aikana eläinlääkärillä vain rokotusten vuoksi.

4.4.1 Suomessa rodulla todetut merkittävät sairaudet

Vakavampia sairauksia on ollut muutama epilepsiatapaus, ruokatorven kuroutuma ja silmän harmaakaihi HC. Lisäksi on tapahtunut pari äkillistä kuolemaa, jotka ovat johtuneet todennäköisesti sydämen pettämisestä.

Epilepsiasta ei ole vielä tehty tarkempia sairauden määrittäyksiä, mutta tapaukset ovat olleet omistajien kertoman mukaan niin tyypillisiä, että niitä voidaan ainakin toistaiseksi pitää epilepsiana. Kolmella koiralla sairaus on ilmennyt ensimmäisellä kerralla niin rajuna, että koirat ovat menehtyneet paria tuntia kestäneen kohtauksen jälkeen. Kaikissa esiintyneissä tapauksissa on taustalta löytynyt samat kantajiksi epäillyt esivanhemmat, ja kaikissa tapauksissa on toteutunut sama kaava sairausgeenin tulemisesta vähintään kolmelta kantajalta.

Terveitä koiria ja vierassiitosta käyttäen sekä valitsemalla parit sellaisista suvuista, joissa kyseistä sairautta ei ole esiintynyt, on vältetty sairauden esiintyminen. Sama toimintamalli on hyvä perusohje myös useimpien muiden sairauksien vastustamistyössä. Ongelmana on kuitenkin koirakannan pienuus, joka rajoittaa sopivien siitoskoirien löytymistä, sekä sellaiset kasvattajat, jotka eivät tee yhteistyötä yhdistyksen jalostusneuvonnan kanssa.

Tautitilannetta pyritään selvittämään koiranomistajille ja kasvattajille tehdyillä kyselyillä. Tiedottamisella yritetään jäsenistö saada laajalla rintamalla mukaan koiriemme terveystilanteen parantamiseen. On kuitenkin mahdollista, että tulevaisuudessa katsotaan tarpeelliseksi puuttua ongelmiin PEVISA-ohjelman avulla.

Rodulla muissa maissa mahdollisesti ilmenevistä sairauksista ei ole saatu tietoja.

4.5 Ulkomuoto

Venäjänojokoiran rakenne on, sen käyttötarkoitus ja -olosuhteet huomioiden hyvä. Suomalaisessa kannassa ei esiinny koirien ulkomuodon suhteen mitään erityisiä ongelmia. Kehittämistarvetta tietenkin aina löytyy. Tällä hetkellä sitä on ehkä eniten koiran pään rakenteessa. Menneiden vuosien ongelmasta, ylisuurista yksilöistä, on päästy lähes kokonaan eroon. Nykyiset koirat ovatkin pääsääntöisesti keskikokoisia. Jalostuksessa tulisikin suosia näitä sopivan kokoisia ja mieluummin kevyttä tyyppiä olevia koiria. Nämä ovat kestävämpiä käytössä. Myös kypälien kestävyys, joka on koiran käytön kannalta tärkeä yksityiskohtia, on usein suhteessa koiran painoon.

Venäjänojokoirien näyttelykäynnit vuosina 2000-2004

Vuonna 2000 kävi näyttelyssä 46 koiraa joista tuloksena:

- 26 x KP, SA, SERT
- 6 x 1 p
- 13 x 2 p.
- 1 x EVA

Vuonna 2001 kävi näyttelyissä 41 koiraa joista tuloksena:

- 24 x KP, SA, SERT
- 8 X 1 p.
- 7 x 2 p.
- 2 x 0 p.

Laatuarvostelun nolla saaneilla koirilla toisella oli yläpurenta ja toisella häntämutka.

Vuonna 2002 kävi näyttelyissä 42 koiraa joista tuloksena:

- 25 x KP, SA, SERT
- 10 X 1 p.
- 5 x 2 p.
- 1 x 0 p. (Häntämutka)

Vuonna 2003 kävi näyttelyissä 55 koiraa joista tuloksena:

- 25 x ERI
- 15 x EH
- 12 x H
- 3 x T

Vuonna 2004 kävi näyttelyissä 86 koiraa joista tuloksena:

- 38 x ERI
- 29 x EH
- 19 x H
- 1 x EVA (Koiria ontui)

- 1 x Hylätty

Hylkäyksen syynä oli koiran ärähtäminen tuomarille. Seuraavassa näyttelyssä koira sai sertifikaatin, maininnalla "hyvä luonne".

Kaikki kolme koiraa, jotka saivat tarkastellulla ajanjaksolla merkinnan häntämutkasta, olivat samasta pentueesta.

5. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOIMINTASUUNNITELMA

5.1 Visio

Jalostuksen ensisijaisena tavoitteena pidetään vastaisuudessaakin metsästysominaisuuksien vahvistamista koko kannassa. Päämääränä on nopeahakuinen ja sitkeästi ajava venäjänajokoira. Sen pääasiallinen käyttötarkoitus on jäniksen ja ketun ajo. Myös petoeläinten metsästystaipumukset, joita löytyy runsaasti nykyisestä kannasta, säilytetään.

Rodun suosio on lähtenyt lupaavaan nousuun. Koiria rekisteröidään vuosittain yli sata. Myönteisen kehityksen jatkumisen edellytys on kuitenkin, että käyttöominaisuudet onnistutaan vakiinnuttamaan hyvälle tasolle koko kannassa ja perinnölliset sairaudet saadaan pidettyä kurissa.

Populaation koko on tarkoitus saada sekä lukumääräisesti että geenipooliltaan sille tasolle, että jalostusta voitaisiin tehdä pääasiassa omaan suomalaiseen kantaan perustuen, tällöin voitaisiin paremmin hallita mm. sairauriskejä. Suomessa oleva kanta ei vielä nykyisin, eikä edes näköpiirissä olevassa tulevaisuudessa täytä itsenäisesti jalostettavan populaation kriteereitä, vaan täydennystä joudutaan vuosittain tuomaan rodun kotimaasta. Vaikka tuontikoiriin liittyykin omat riskinsä, niin se on kuitenkin välttämätöntä kannan taantumisen ja perinnöllisten sairauksien yleistymisen välttämiseksi. Kannan kehityksestä riippuen tuontitarve kuitenkin pienenee kannan kasvun myötä.

Tuontikoirien tulisi mahdollisuuksien mukaan olla keskenään eri sukuisia ja vieraita Suomessa oleville koirille. Myös tuontikoirien tason nostamiseen tulee kiinnittää huomiota. Näiden molempien tavoitteiden toteutuminen helpottunee nopeasti kehittyvien tietoyhteyksien ja lisääntyvän kanssakäymisen myötä.

Eräs perusedellytys jalostustavoitteiden toteutumisessa on, että valtaosa rodun harrastajista saadaan jäseniksi yhdistykseen ja toimimaan yhteisen tavoitteen edistämiseksi. Hyvä jäsenpeitto on erityisen tärkeää pienelle rodulle, jotta saataisiin mahdollisimman monet koirat jalostustoiminnan piiriin.

Yhdistys tulee kehittämään jäsehankintaa ja jäsenistö pyritään myös entistä aktiivisemmin säilyttämään tarjoamalla sille vastineeksi erilaisia neuvonta- ja tiedottamispalveluja. Jäsenistölle tarjotaan vaikuttamiskanava nettisivujen ja jäsentiedotteen kautta. Niiden tasoa pyritään kehittämään resurssien puitteissa. Jäsenistölle järjestettäviä yhteistilaisuuksia tulevat jatkossakin olemaan vuosittaiset kesäpäivät ja omat mestaruuskokeet.

5.2 Populaation kokonaistila ja rakenne

Keskeinen tavoite venäjänajokoiralla on populaation jalostuspohjan laajentaminen Suomessa. Suomalaisen sekä tuontikoirien geenimateriaalin laajalla hyödyntämisellä estetään rodun elinvoiman heikkenemistä ja rajoitetaan terveysongelmia. Tavoitteeseen pyritään muun muassa pitämällä sukusiitosaste alhaisena ja käyttämällä koko kantaa jalostuksessa tasapuolisesti.

Toimintasuunnitelma:

- Yhteydenpidolla kasvattajiin ja omistajiin seurataan kaikkia syntyneitä pentueita.
- Pyritään saamaan kaikkien ikäluokkien parhaimmisto jalostuksen piiriin.
- Yksittäisen pentueen sukusiitosaste pyritään pitämään enintään 6,25% kahdeksan polven mukaan laskien.
- Jalostukseen käytettävien urosten lukumäärää pyritään nostamaan.
- Suositellaan Suomessa syntyneille uroksille enintään kolmea ja tuontiuroksille enintään viittä pentuetta.

- Ei suositella samojen yhdistelmien uusimista.
- Vierassukuisten tuontikoirien käyttö.
- Sairaustietojen kerääminen ja hyödyntäminen jalostussuunnittelussa.

5.3 Luonne

Tavoitteena on vakiinnuttaa hermorakenteeltaan vahva koira, joka ei ole arka eikä vihainen. Venäjänajokoiran perusluonteeseen kuuluva hyvä koulutettavuus sekä rauhallisuus pyritään säilyttämään ja näin varmistamaan sen sopeutuminen myös kaupunkioloihin.

Toimintasuunnitelma:

- Näyttelyarvostelujen hyödyntäminen.
- Luonteen tarkistaminen ennen jalostuskäyttöä.
- Pentujen kasvatukseen liittyvän tietouden lisääminen.

5.4 Käyttöominaisuudet

Tavoitteena on säilyttää kovan metsästysvietin omaava monipuolinen ajokoira. Erityisesti pyritään hakemaan ja säilyttämään venäjänajokoiralle tyypillisiä ominaisuuksia. Näitä ovat vauhdikas laukaten tapahtuva haku ja ajo, sekä kuuluva ja soinnikas haukku. Muitakaan ominaisuuksia, kuten sitkeyttä ja ajovarmuutta, ei väheksytä. Jalostuksessa tullaan jatkossa kiinnittämään erityishuomiota haun laajuuteen ja tuloksellisuuteen.

Toimintasuunnitelma:

- Koekäynteihin kannustaminen.
- Metsästysominaisuuksien jalostustarkastukset, joissa testataan myös muiden kuin jäniksen ja ketun ajo.
- Jalostusneuvonnan käyttö pentueiden suunnittelussa.

5.5 Terveys

Tavoitteena on pitää vakavien perinnöllisten sairauksien esiintyminen mahdollisimman vähäisenä.

Toimintasuunnitelma:

- Tiedoston ylläpito sairauksia ja vikoja periyttävistä yksilöistä.
- Avoimemman suhtautumisen edistäminen sairauksiin liittyvissä asioissa.
- Yhdistyksen järjestämät ryhmätutkimukset.
- Yhdistys ottaa välittämiseen ainoastaan sellaisia pentueita, joita suunniteltaessa on kysytty jalostusneuvontaa.
- Valmistellaan PEVISA:n käyttöönnottoa.
- Jalostusneuvonnan käyttö pentueiden suunnittelussa.
- Suositellaan lonkka ja silmäkuvauksia, erityisesti jalostukseen käytettävälle koirille.

5.6 Ulkomuoto

Ulkomuodon keskeisenä jalostus tavoitteena on saada oikea rotutyypin vallitsevaksi. Samalla huolehditaan rodunomaisen käyttötarkoituksen asettamista rakenteellisista vaatimuksista niin, ettei suosita liian raskasta tyyppiä. Erityisesti huomiota tulee kiinnittää ajokoiralle tärkeisiin raajoihin ja niissä nimenomaan käpäliin. Myös karvapeitteen laatu on ratkaisevan tärkeä Suomen olosuhteissa.

Toimintasuunnitelma:

- Kasvattajien ja tuomareiden informoiminen.
- Siitokseen käytettävien koirien arvosana näyttelystä tulee olla vähintään "hyvä".
- Yhteistyöllä venäläisten ulkomuototuomarien kanssa varmistetaan oikean rotutyypin vakiintuminen.
- Vanhemmilla ei tule hyväksyä samoja rakenteellisia puutteita, myös sukurasite huomioitava.
- Jalostusneuvonnan käyttö pentueiden suunnittelussa.

5.7 Uhat ja mahdollisuudet

Uhat:

- Sukusiitoksen esiin seuloimien sairauksien lisääntyminen.
- Populaation pienuudesta johtuva haavoittuvuus.
- Perinnöllisten sairauksien yleistyminen rodussa.
- Rotuyhdistyksen vähäisestä jäsenmäärästä aiheutuva toimijoiden pula voi olla kohtalokasta yhdistyksen toiminnalle ja sitä kautta rodun kehittämiseksi.

Mahdollisuudet:

- Rodun soveltuvuus Suomen karuun ilmastoon ja vaativiin maastoihin.
- Monipuoliset metsästysominaisuudet.
- Hyvä luonne ja koulutettavuus.
- Sopeutuvuus myös kaupunkimaisiin oloihin.

5.8 Varautuminen ongelmiin

Toimenpiteet:

- Kannan kotimaisen geenipoolin laajentaminen mahdollisuuksien mukaan.
- Kannan vahvistaminen jatkuvilla tuonneilla.
- Koirien terveydentilan seuranta ja nopea reagoiminen esiintyviin ongelmiin.
- Yhdistyksen jäsenmäärän kasvattaminen ja toiminnan lisääminen.

5.9. Toimintasuunnitelma JTO:n toteuttamiseksi

Kaikki suunnitelmassa mainitut toimenpiteet käynnistetään ohjelman hyväksymisen jälkeen resurssien sallimassa aikataulussa mahdollisimman pikaisesti.

6. Suunnitelman toteutumista seurataan hallituksen toimesta sekä jalostustoimikunnan vuosikokoukselle laatiman raportin perusteella.

7. Liitteet:

- Venäjänajokoiran rotumääritelmä
- Ajokoesäännöt

8. Lähteet:

- Koiranet Jalostustietojärjestelmä
- Koirasuku tiedosto
- Suomen Ajokoirajärjestön vuosikirja
- O A Egorov Venäjänajokoiran historian tutkija
- Ruslan Chijan Venäjänajokoira

JTO laatijat: Kyösti Kosonen ja Jari Kotiaho